

Formális nyelvek és automaták

Nagy Sára gyakorlatai alapján

Készítette: Nagy Krisztián

Utolsó óra

MINTA ZH

Eötvös Loránd Tudományegyetem – Informatikai Kar

2012.05.18

Formális nyelvek és automaták
Próba évfolyam zárthelyi dolgozat
2012. május

1. feladat: Építsen KMP automatát az $m=\mathbf{babba}$ mintához, majd elemezze a következő szöveget $u=\mathbf{ababaabbababbab!}$

	a	b	a	b	a	a	b	b	a	b	a	b	b	a	b
0															

2. feladat: $G = (\{a, b\}, \{S, A, B\}, \{S \rightarrow B \mid bb \mid bA, A \rightarrow \varepsilon \mid aB, B \rightarrow abB \mid aA\}, S)$
Hozza 3-as normálformára a fenti G nyelvtant! Majd a tanult algoritmust szemlélítve adja meg a G -vel ekvivalens nemdeterminisztikus (NDA), majd determinisztikus (DA) automatát, mindkettőt táblázatos formában!

3. feladat: A tanult algoritmussal adjon az alábbi VDA-val ekvivalens minimális állapotszámú automatát!

$$\mathcal{A} = \langle \{1,2,3,4,5,6,7,8,9\}, \{a,b\}, \delta, 1, \{2,3,9\} \rangle$$

δ	a	b
→1	4	6
←2	3	5
←3	2	5
4	9	2
5	2	3
6	8	7
7	8	1
8	9	3
←9	9	9

4. feladat: Tekintsük a következő grammatikát:

$$G = \langle \{a,b\}, \{S,A,B,U,V,W,X\}, P, S \rangle$$

$$\begin{array}{ll}
P: & S \rightarrow AU \mid BV & X \rightarrow UU \mid AV \\
& U \rightarrow AX \mid BS \mid b & A \rightarrow a \\
& V \rightarrow AS \mid BW \mid a & B \rightarrow b \\
& W \rightarrow VV \mid BU
\end{array}$$

A CYK algoritmus segítségével döntse el, hogy a nyelv tartalmazza-e a „**abbaab**” szót!

5. feladat: Bizonyítsa be, hogy $L \in \mathcal{L}_2 \setminus \mathcal{L}_3$!

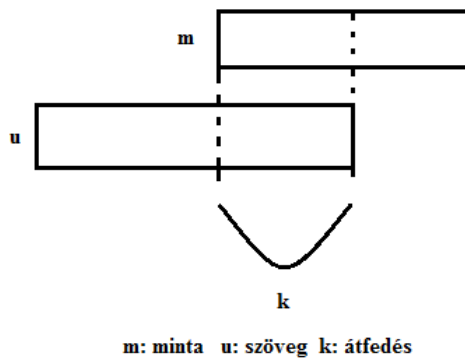
$$L = \{ u \in \{x,y,z\}^* \mid \text{az } u \text{ szóban nincsen „xy” részszó és } \ell_x(u) > \ell_y(u) \}$$

Jó munkát kívánunk!
Nagy Sára

1. feladat:

KMP (Knuth-Morris-Prett) autómatás feladatok:

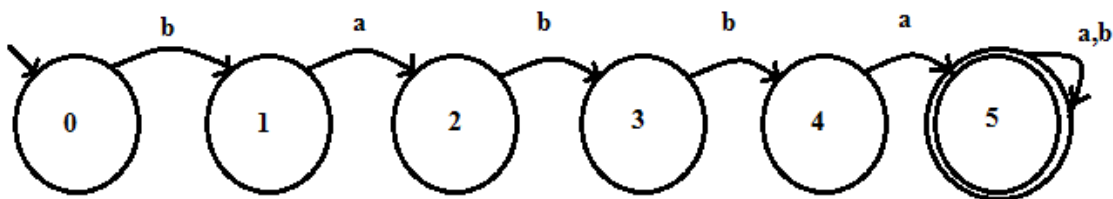
- ajánlatos ábrát készíteni a táblázathoz.
- az ábrán csak az igazi visszakötéseket kell ábrázolni (azokat, ami 0-ba kötnek nem)
- amilyen hosszú a minta, annyi állapot van
- Képlet amit a számításokhoz használunk: $\delta(i, t) = f(m_1 \dots m_i, t) = k$
(A mintát megtoldjuk egy betűvel. Mennyire fed át?)

A feladatunk esetén: $m = \mathit{babba}$ a mintánk, tehát tudjuk, hogy 5 állapota lesz.

Az 5. állapot egyben végállapot is lesz, mert nekünk most elég egyszer megtalálnunk a teljes átfedést a szöveggel.

1. lépés

(A kettős kör a végállapotot jelzi. Onnantól az autómata mindent elfogad)

A kritikus eseteket a képlet alapján számoljuk ki. A mi esetünkben csak a és b betűink vannak, így ha mindent képlet alapján szeretnénk számolni, akkor minden állapot 2 esetet kell vizsgálni. Az első eset ha az adott állapotban lévő mintát egy **a** betűvel toldjuk meg, míg a második eset, amikor **b**-betűvel

1. Mi történik akkor, ha a minta 0. állapotához hozzáveszünk egy a betűt

$$\delta(0, a) = f(a) = 0 \text{ - Ha a mintát balról rátoljuk az a-ra akkor nem lesz átfedés}$$

2. Mi történik akkor, ha a minta 1. állapotához hozzá veszünk egy **b**-t

$$\delta(1, b) = f(b\bar{b}) = 1$$

3. Mi történik akkor, ha a minta 2. állapotához hozzá veszünk egy **a**-t

$$\delta(2, a) = f(baa) = 0$$

4. Mi történik akkor, ha a minta 3. állapotához hozzá veszünk egy **a**-t

$$\delta(3, a) = f(ba\bar{b}\bar{a}) = 2$$

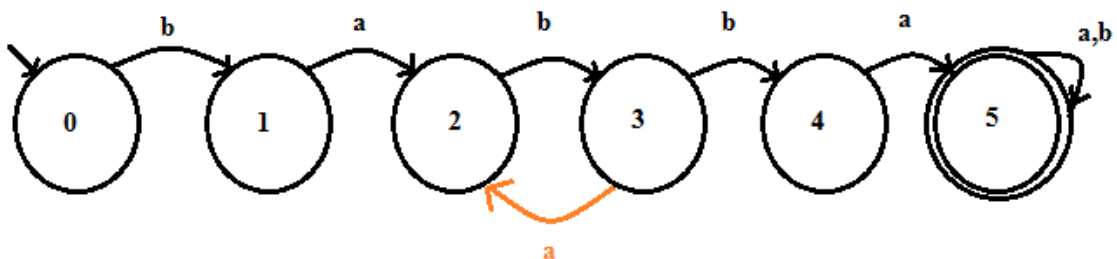
5. Mi történik akkor, ha a minta 4. állapotához hozzá veszünk egy **b**-t

$$\delta(4, b) = f(babb\bar{b}) = 1$$

Az első lépésként ábrázolt mintában a többi esetet már ábrázoltuk, amiket alap eseteknek is mondhatunk. Mivel 5 hosszúságú a mintánk, ezért $\delta(4, t)$ -nél nem kell tovább vizsgálódnunk ($\delta(5, t)$ -t), mivel ekkor már a teljes minta szerepelne a képletünkben, így az átfedés maximális lenne. (Pl.: $\delta(5, a) = f(\overline{babb}aa) = 5$)

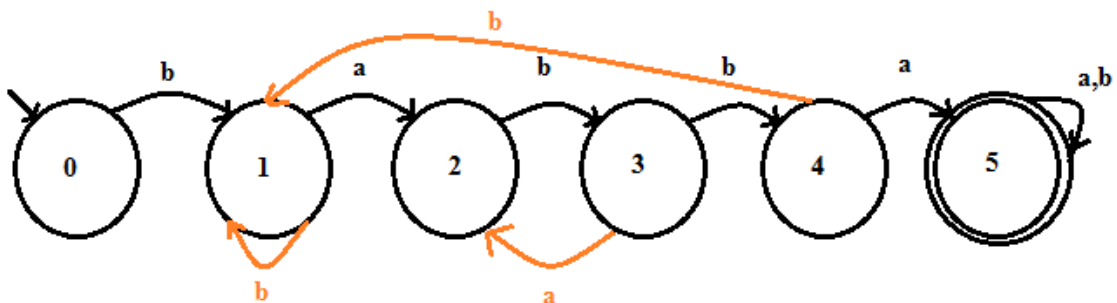
Visszacsatolások elkészítése az ábrához:

Például: $\delta(3, a) = f(ba\bar{b}\bar{a}) = 2$ - ha a 3. állapotban levő mintát megtoldjuk az a-val, akkor 2 lesz az átfedés. -> a 3-os állapotból egy **a** betűvel (terminálissal) ellátot nyilat húzunk, ami a 2-es állapotra mutat.

Ne felejtjük el, hogy a 0-ba csatolásokat nem ábrázoljuk!

Az összes igazi visszacsatolást ábrázolva az alábbi kapjuk:

Írjuk fel ezek után táblázat formájában is

	a	b
0	0	1
1	2	1
2	0	3
3	2	4
4	5	1
5	5	5

Ezek után a gráfunk vagy a táblázatunk segítségével elemezzük a szöveget!

	a	b	a	b	a	a	b	b	a	b	a	b	b	a	b
0	0	1	2	3	2	0	1	1	2	3	2	3	4	5	5

Mivel megtaláltuk a szövegben a mintát, így egy jó szót kaptunk

	a	b	a	b	a	a	b	b	a	b	a	b	b	a	b
0	0	1	2	3	2	0	1	1	2	3	2	3	4	5	5

Ezzel megoldottuk ezt a feladatot.

2. feladat:

3-as forma \rightarrow 3-as normálforma \rightarrow NDA \rightarrow DA típusú feladat

3-as normálformára hozás:

Adott egy 3-as típusú grammatika (emékeztető):

$$A \rightarrow uB \quad u \in T^*; A, B \in N$$

$$A \rightarrow u \quad u \in T^*, A \in N$$

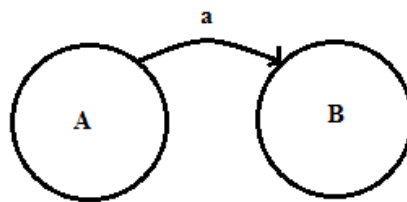
Hogy néz ki egy 3-as normálformára alakított grammatika:

$$A \rightarrow aB \quad a \in T; A, B \in N$$

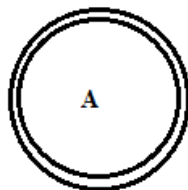
$$A \rightarrow \varepsilon$$

Ez lényegében egy autómata.

$$A \rightarrow aB \quad a \in T; A, B \in N$$

$$A \rightarrow \varepsilon, A \in N \text{ (végállapot)}$$

3-as formáról 3-as normálformára hozás:

Típusos hiba: ε -mentesítés. NEM SZABAD! Mivel szükségünk van $A \rightarrow \varepsilon, A \in N$ szabályra, hiszen ez a végállapot!

1. lépés: Lánctalanítás:

$$\text{Pl.: } A \rightarrow B|\alpha_1| \dots |\alpha_k$$

$$B \rightarrow \beta_1| \dots |\beta_r$$

$$A \rightarrow B \text{ lánc szabály}$$

Lánctalanítás:

$$A \rightarrow \beta_1| \dots |\beta_r|\alpha_1| \dots |\alpha_k$$

$$B \rightarrow \beta_1| \dots |\beta_r$$

2. lépés: Fiktív végződés bevezetése, ha szükséges

$$A \rightarrow u \quad u \in T^+, A \in N \quad (u \neq \varepsilon)$$

típusú szabályok helyett:

$$A \rightarrow uV \text{ és } V \rightarrow \varepsilon \quad u \in T^+; A, V \in N$$

típusú szabályokat kell használni

3. lépés: Hosszredukció

$$A \rightarrow u_1 u_2 \dots u_k B \quad k \geq 2 \text{ típusú szabályok átalakítása:}$$

- Mindig a végét nevezzük el és ledaraboljuk!

$$\begin{aligned} A &\rightarrow u_1 X_1 \\ X_1 &\rightarrow u_2 X_2 \\ &\cdot \\ &\cdot \\ &\cdot \\ X_{k-1} &\rightarrow u_k B \end{aligned}$$

Feladatunkban alkalmazzuk a fentebb említett szabályokat:

1. Lánctalanítás:

$$\begin{aligned} S &\rightarrow B|bb|bA \\ A &\rightarrow \varepsilon|aB \\ B &\rightarrow abB|aA \end{aligned}$$

lánctalanítva:

$$\begin{aligned} S &\rightarrow abB|aA|bb|bA \\ A &\rightarrow \varepsilon|aB \\ B &\rightarrow abB|aA \end{aligned}$$

2. Fiktív végzések bevezetése + 3. Hosszredukció:

$$\begin{aligned} S &\rightarrow abB|aA|bbV|bA \\ A &\rightarrow \varepsilon|aB \\ B &\rightarrow abB|aA \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \text{Bevezetve: } S &\rightarrow aX|aA|bY|bA \\ A &\rightarrow \varepsilon|aB \\ B &\rightarrow aX|aA \\ X &\rightarrow bB \quad Y \rightarrow bV \\ V &\rightarrow \varepsilon \end{aligned}$$

Most, hogy 3-as normálformára hoztuk a grammatikánkat, írjuk meg az NDA –t egy táblázatban.

NDA felírása:

Készítsünk egy olyan táblázatot, amiben a bal szélső oszlopban felsoroljuk a 3-as normálformára hozott grammatikában található nem terminálisokat, továbbá a legfelső sorában felsoroljuk az ugyan ebben a grammatikában szereplő terminálisokat. (A nem terminálisok az állapotok)

	a	b
S		
X		
Y		
A		
B		
V		

Ezek után meg kell határozni a bemenő állapotot és a végállapotot.

Bemenő állapot (\rightarrow) mindig a kezdő szimbólum, míg a kimenő állapot (\leftarrow) az a nem terminális, amelyik ε – ra vezet ($Z \rightarrow \varepsilon$ típusú szabály)

	a	b
\rightarrow S		
X		
Y		
\leftarrow A		
B		
\leftarrow V		

Innentől kezdve egyszerű dolguk van a táblázat kitöltésében mivel meg nézzük az adott nem terminális jelet a táblázatunk bal oldalán:

1. **S** vissza nézünk a grammatikánkra: $S \rightarrow aX|aA|bY|bA$ és a táblázatunkat kitöltjük az alapján, hogy milyen nem terminális található a táblázatunk tetejére felírt terminálisaink mellett. $S \rightarrow aX|aA|bY|bA$

A többi szabály:

$X \rightarrow bB$

$Y \rightarrow bV$

$A \rightarrow \varepsilon|aB$

$B \rightarrow aX|aA$

$V \rightarrow \varepsilon$

Kitöltve a táblázatunkat felírtuk az NDA-t:

	a	b
→ S	X, A	Y, A
X		B
Y		V
← A	B	
B	X, A	
← V		

Determinisztikussá tétel (DA felírása)

- Van-e olyan, amikor S (kezdő szimbólum) –ról indulva végállapothoz érünk
- Állapot, amire elérhető halmazként tekintünk
- Véges halmazok közötti leképezések (Unio művelet kell!)
- Bemenő állapot (→) - Azok a halmazok amiben megtalálható a kezdő szimbólum / maga a kezdő szimbólum
- Kimenő állapot: (←) – Azok a halmazok, amelyekben megtalálhatóak olyan nem terminális jelek, melyek közvetlen ϵ -ra képeznek

NDA-ból (V)DA felírása:

1. lépés:

	a	b
{S}	{X, A}	{Y, A}
		{B}
		{V}
	{B}	
	{X, A}	
\emptyset		

Az NDA-ban felírt halmazok lesznek az új állapotok, továbbá amennyiben valahol üresen hagytuk a táblázatot felveszünk egy úgynevezett hiba állapotot (jele \emptyset). Csak egyszer írunk fel egy halmazt az állapotok közé!

Állapítsuk meg a bemeneti és kimeneti állapotokat a fentebb leírtak alapján:

	a	b
→ {S}		
← {X, A}		
← {Y, A}		
{B}		
← {V}		
\emptyset	\emptyset	\emptyset

(A \emptyset hiba állapot értékei default módon hibák)

Ezek után az a teendőnk például: $\{X, A\}$ állapotot vizsgálva, hogy megnézzük az NDA táblázatában az X és A állapotokat és külön az a oszlopban található elemeket és külön a b oszlopában található elemeket össze uniózzuk egy-egy halmazba.

Ha megtettük áttérünk a (V)DA-nk következő állapotára és ugyan ezt megteesszük.

Végeredményként az alábbi táblázatot kapjuk:

	a	b
→ {S}	$\{X, A\}$	$\{Y, A\}$
← $\{X, A\}$	$\{B\}$	$\{B\}$
← $\{Y, A\}$	$\{B\}$	$\{V\}$
$\{B\}$	$\{X, A\}$	\emptyset
← $\{V\}$	\emptyset	\emptyset
\emptyset	\emptyset	\emptyset

Ezzel megoldottuk a feladatunkat.

3. feladat:

VDA-val ekvivalens minimális állapotszámú autómata

Miért nem minimális állapotszámú egy VDA?

- 1. nem összefüggő gráf
(Vannak benne olyan állapothalmazok, melyeket a kezdő szimbólumból nem lehet elérni)
Tenni való: kihúzni ezeket az állapotokat az autómataból
- 2. állapotok osztályozása
(Ha egyikről elindítva adott szót elfogad a másik is elfogadja?)

2.:

ekvivalencia osztályok készítése:

- osztályok közötti leképezés
- hossz szerint haladunk
- Végállapotra (ϵ) elfogadó az autómata ellenkező esetben nem
- Ezek után betűnként külön bontva vizsgálódunk

Feladatunk:

δ	a	b
→1	4	6
←2	3	5
←3	2	5
4	9	2
5	2	3
6	8	7
7	8	1
8	9	3
←9	9	9

autómata minimalizálása

1. lépés: Gráf összefüggőség vizsgálat:

A bemenő állapotból kiindulva feltérképezzük a, b-n keresztül, hogy minden állapot elérhető-e.

1, 4, 6, 9, 2, 8, 7, 3, 5

(Sorrendbe téve: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9)

Tehát ez az autómata felírható összefüggő gráffal, így nem tudunk kihúzni semmit.

2. lépés: Állapotok osztályozása

Először a 0 hosszú (ε szintű) ekvivalencia osztályt kell meghatároznunk. Ez két halmazból áll. Az első halmaz a nem végállapotú állapotok halmaza a másik halmaz pedig a végállapotú állapotoké. Az osztály jele: $\overset{0}{\sim}$

Tudjuk, hogy a végállapotú állapotok a kimenő állapotok, ezért itt egyszerű dolgunk van. Ezért: $\overset{0}{\sim}$: {1,4,5,6,7,8} {2,3,9} ({2,3,9} a végállapotú)

Most vizsgáljuk meg a halmazokat az autómátára a-ra és b-re.

Hagyjuk meg a végállapotú állapotok halmazát és kezdjük el finomítani a nem végállapotú állapotokat.

(Jelzés: A $\overset{0}{\sim}$ osztály szerint vizsgálódunk!)

Tehát vegyük az {1,4,5,6,7,8} halmazt. Nézzük meg a-ra és b-re úgy, hogy melyek azok az állapotok, amik a csoportba képeznek és melyek azok, amelyek átképeznek másik csoportba.

- a-ra: Nem képez át a másik csoportba: {1,6,7} Átképez: {4,5,8}
- b-re: Nem képez át a másik csoportba: {1,6,7} Átképez: {4,5,8}

Végállapú állapotok halmazánál:

- a-ra nézve: nincs változás
- b-re nézve: Nem képez át: {2,3} Átképez: {9}

Ezzel megalkottuk az $\overset{1}{\sim}$ osztályt.

$\overset{1}{\sim}$: {1,6,7} {4,5,8} {2,3} {9}

Most ismét finomítunk a halmazokon. Meg kell vizsgálnunk, hogy minden halmazon belüli elem ugyan olyan szisztémában/ ugyan azokra a halmazokra képez-e.

Ha észre vesszük a {4,5,8} halmazban a {4,8} a szempontjából mind a {9} halmazra képez és b szempontjából mind a ketten a {2,3} –halmazra, viszont az 5-ös, bár az a szempontjából teljesíti ezt, de b szempontjából nem a {9} halmazra képez, hanem szintén a {2,3}-ra.

Ezért a {4,5,8} halmaz felbomlik {4,8} {5} halmazokra.

Ezzel megalkottuk az $\overset{2}{\sim}$ osztályt.

$\overset{2}{\sim}$: {1,6,7} {4,8} {5} {2,3} {9}

Mivel ezt az osztályt már nem tudjuk tovább finomítani ($\overset{3}{\sim}$ ugyan az lenne, mint $\overset{2}{\sim}$), így vége az osztályozásnak. Az adott állapotokat, amik egy halmazon belül szerepelnek „összeolvasszuk”. Ezek lesznek a táblázatunkban az új állapotok.

	a	b
167		
23		
48		
5		
9		

Ezek után meghatározzuk a be és kimenő állapotokat.

Az az „összeolvaszott” állapot, melynek a halmazában szerepel az eredeti autómátában bemenő állapotként definiált állapot, az bemenő állapot lesz, amelyikben pedig kimenő állapot szerepelt, az kimenő lesz.

Így:

	a	b
→ 167		
← 23		
48		
5		
← 9		

Ezek után annyi a dolgunk, hogy az eredeti állapotaink a-ra és b-re vonatkozó részeit is külön-külön „összeolvasszuk” a mostani állapotok szerint.

Például 167 – megnézzük az 1-es, 6-os és 7-es állapot **a** oszlopában található „számokat” az eredeti autómátánkban és „összeolvasszuk”, beírjuk a mostani **a** alá, majd a **b** oszlopában található „számokkal” is ugyan ezt tesszük és beírjuk a mostani **b** alá.

Így a minimális állapotszámú autómátánk:

	a	b
→ 167	48	167
← 23	23	5
48	9	23
5	23	23
← 9	9	9

Ezzel megoldottuk a feladatunk.

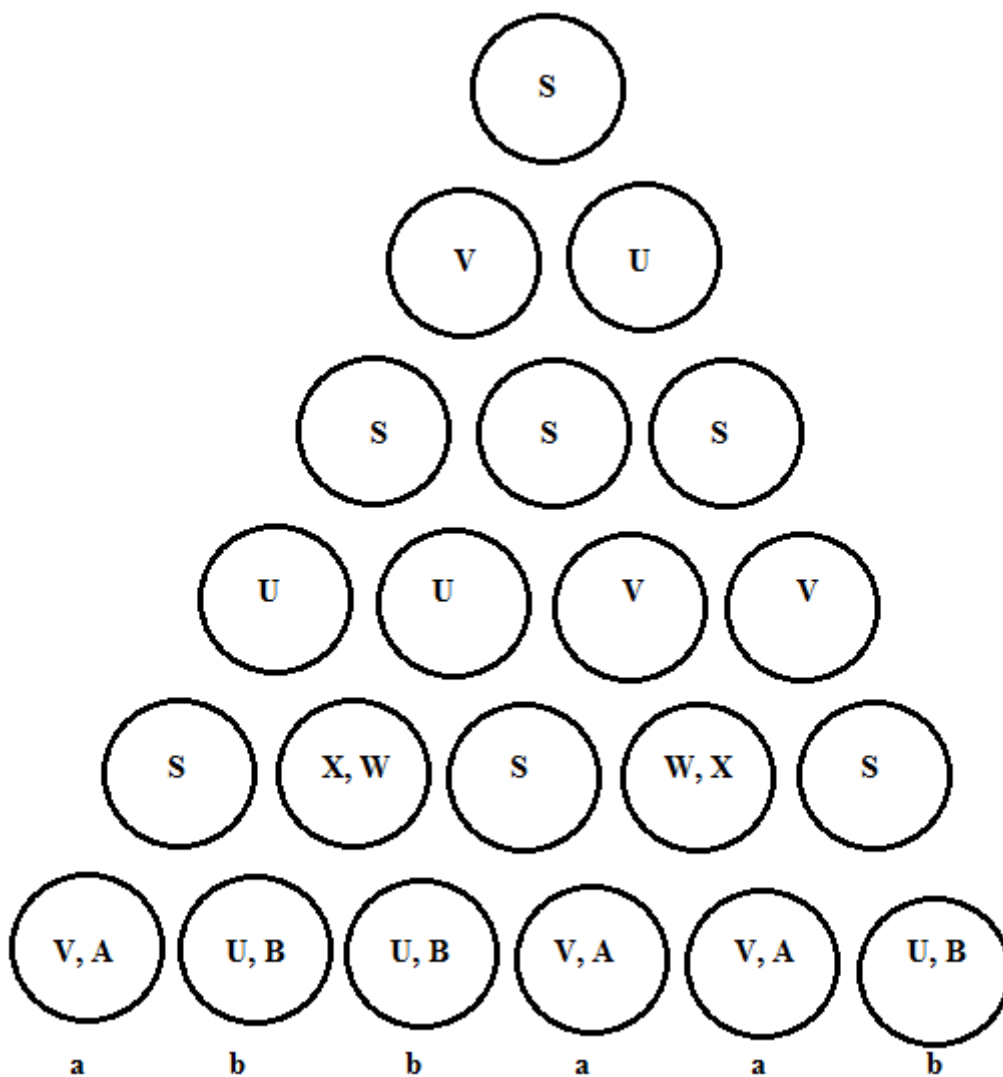
4. feladat:

CYK (Cocke–Younger–Kasami) algoritmusos feladat

- Chomsky- normálforma szükséges a használatához. (ZH-ban nagy valószínűséggel úgy van megadva)
- Alulról- felfele építkezünk

Amennyiben megjelenik a kezdőszimbólum a „piramis” tetején úgy az adott szó levezethető a grammatikával, tehát a szó eleme az adott nyelvnek. Ha nem jelenik meg, akkor nem eleme. Továbbá alulról épít szintaxisfát.

A feladat megoldása:

Mivel a piramis tetején megjelenik a kezdő szimbólum, így az abbaab szó eleme a nyelvnek.

CYK algoritmushoz segítség:

- http://people.inf.elte.hu/saci/formalis_nyelvek/

cyk.ppt fájl

- <http://varaljai.hu/butterfly/>

Egy program, amiben találhat CYK algoritmus – lépésről lépésre meg tudod vele nézni az algoritmus működését

Saját kis segítség:

Feladat (CYK - algoritmussal): Az *abab* szó eleme-e az alábbi grammatika által generált nyelvnek?

$$S' \rightarrow XY|Q_aY|XQ_b|Q_aQ_b|\varepsilon$$

$$S \rightarrow XY|Q_aY|XQ_b|Q_aQ_b$$

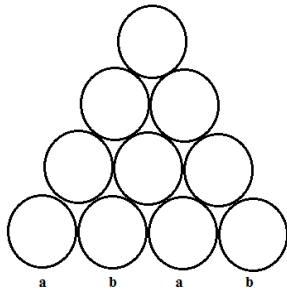
$$X \rightarrow Q_aS$$

$$Y \rightarrow Q_bS$$

$$Q_a \rightarrow a$$

$$Q_b \rightarrow b$$

0. Lépés:

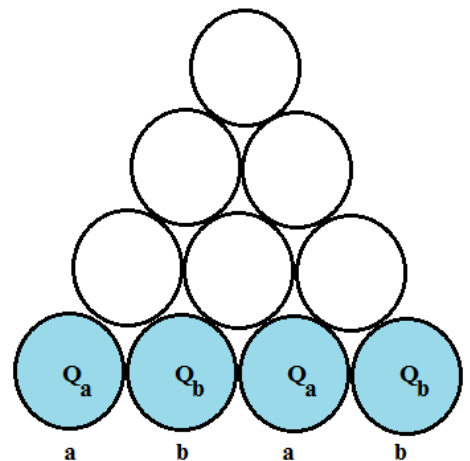

1. Lépés:

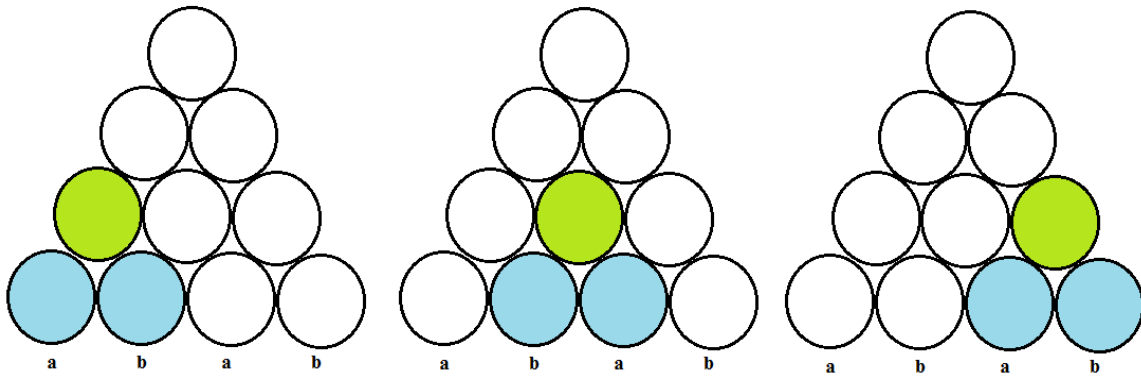
Megnézzük, hogy az adott terminális melyik halmazokban fordul közvetlen elő.

$$a: Q_a \rightarrow a$$

$$b: Q_b \rightarrow b$$

2. Lépés:

Ábra 1: $\{Q_a\}\{Q_b\} = \{Q_aQ_b\}$ Melyik szabályokban található ilyen?

$$S' \rightarrow XY|Q_aY|XQ_b|Q_aQ_b|\varepsilon$$

$$S \rightarrow XY|Q_aY|XQ_b|Q_aQ_b$$

$$X \rightarrow Q_aS$$

$$Y \rightarrow Q_bS$$

$$Q_a \rightarrow a$$

$$Q_b \rightarrow b$$

Ábra 2: $\{Q_b\}\{Q_a\} = \{Q_bQ_a\}$ Mely szabályokban található ilyen?

- Egyikben sem, így ez üres halmaz lesz

Ábra 3: $\{Q_a\}\{Q_b\} = \{Q_aQ_b\}$ Mely szabályokban található ilyen?

$$S' \rightarrow XY|Q_aY|XQ_b|Q_aQ_b|\varepsilon$$

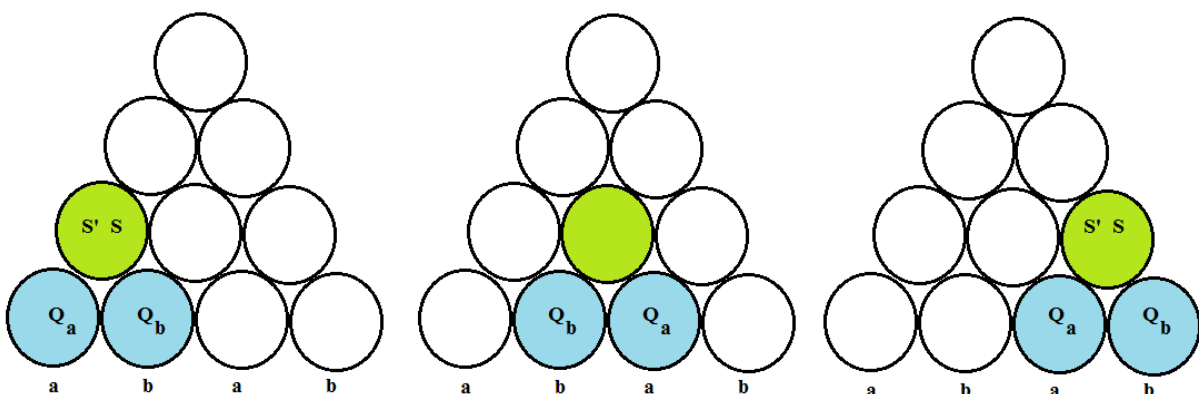
$$S \rightarrow XY|Q_aY|XQ_b|Q_aQ_b$$

$$X \rightarrow Q_aS$$

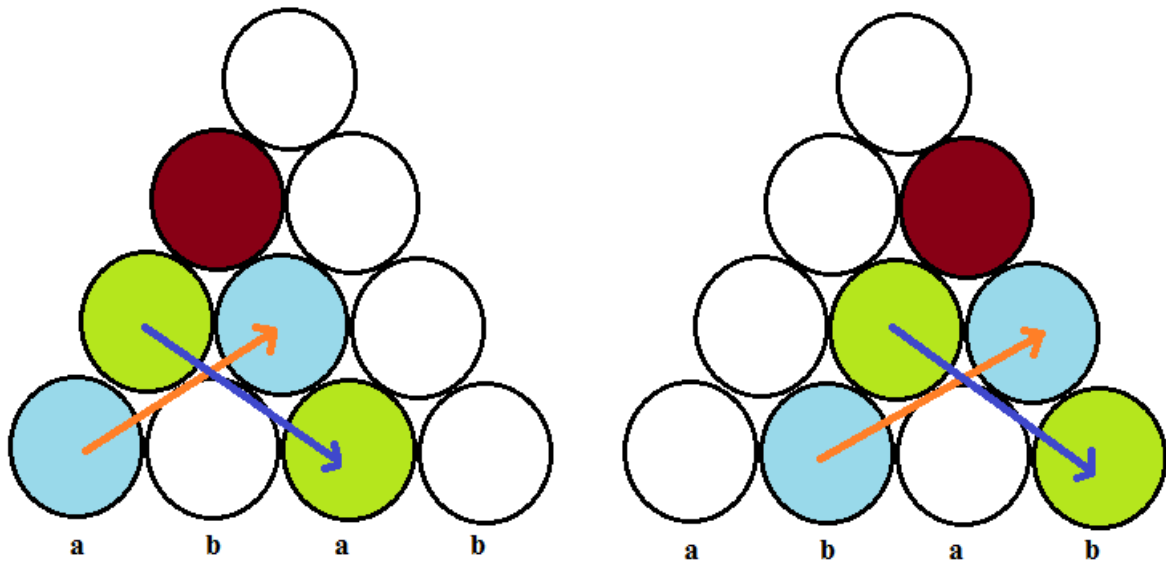
$$Y \rightarrow Q_bS$$

$$Q_a \rightarrow a$$

$$Q_b \rightarrow b$$

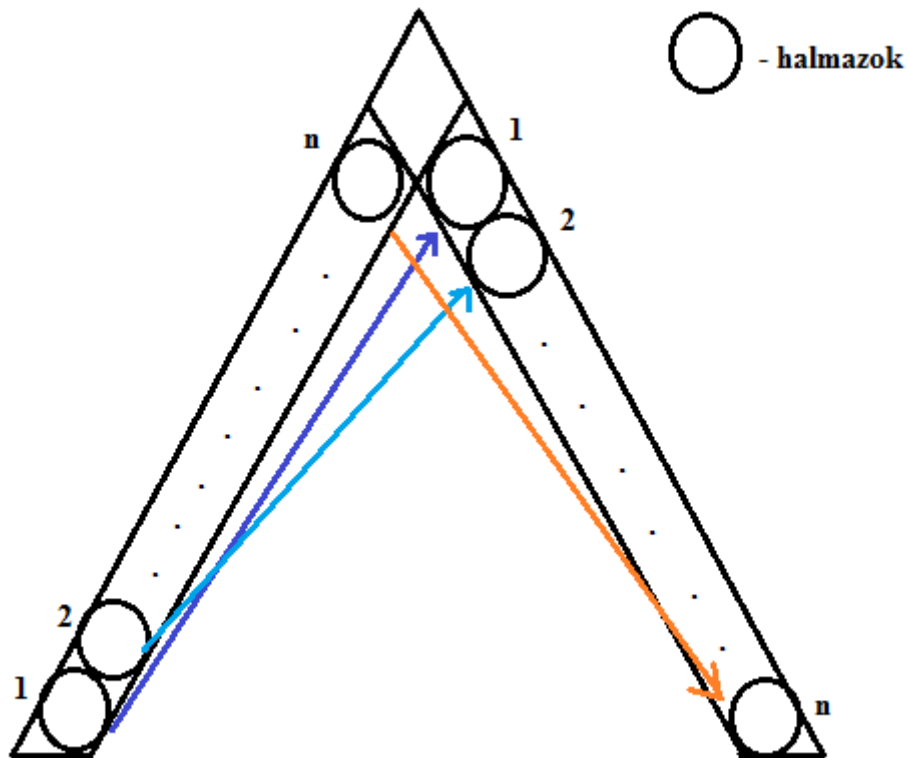
3. Lépés:

Ábra 1: Melyik szabályban található az alábbi szabályok egyike?

$$\{Q_a\} \cup \{\emptyset\} \cup \{S', S\} \{Q_a\} = \{Q_a Q_b\}$$

..... És így tovább a legvégső lépés:

A nyilak mutatják, hogy kell szorozni a halmazokat, hogy megkapjuk a felette levő halmazt.

5. feladat:

Bizonyítsuk be, hogy az alábbi nyelv nem tartozik a hármas típusú nyelvek közé és adjunk rá ellenpéldát.

1. Lépés: Bizonyítás:

- főleg a kis Bar-Hillel lemma segítségével kell bebizonyítani az ilyen feladatokat.

2. Lépés: Ellenpéldaként egy grammatikát vagy verem-autómatát kell adni.

kis Bar-Hillel lemma:

3.14. tétel. Kis Bar-Hillel lemma: Minden $L \in \mathcal{L}_3$ nyelvhez van olyan $n = n(L) \in \mathcal{N}$ nyelvfüggő konstans, hogy minden $u \in L$ szó esetén ha tekintjük egy tetszőleges $u = \alpha_1 u' \alpha_2$ felbontását, ahol $(l(u') \geq n)$, akkor van u' -nek olyan v részszava ($u' = \beta_1 v \beta_2$), hogy $0 < l(v) \leq n$, és minden $i \geq 0$ esetén $\alpha_1 \beta_1 v^i \beta_2 \alpha_2 \in L$.

Kevésbé formálisan a lényegét a következőképpen fejezhetjük ki: L minden szavának elég hosszú részszavában létezik elég rövid, nemüres, beiterálható részszó.

1. Lépés: Bizonyítás

Válasszuk az $y^i x^j$ keverést, ahol $i < j$. Vezessünk be egy küszöbszámot: $n < i < j$

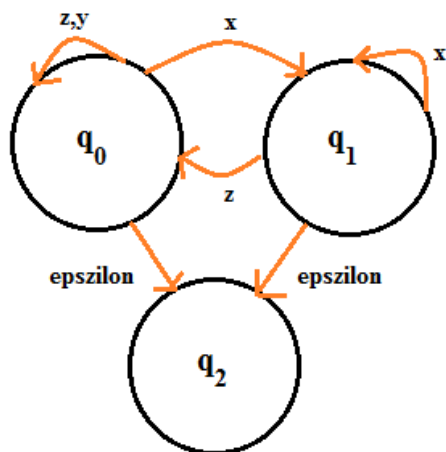
Jelen esetünkben a beiterálható részszó (ismétlődő rész) az y^r

Erről elmondható, hogy $n \geq r \geq 1$

Kezdjük el iterálni ez az y^r részszót, ekkor $y^{i+k*r} x^j - re \exists k: i + k * r \geq j$

Ezzel pedig ellentmondáshoz jutunk. Tehát nem lehet hármas típusú a nyelvünk.

2. Lépés: Ellenpélda [Köszönet: Laczkó Dóra-nak]

$$\delta(q_0, x, \#) \rightarrow (q_1, \#^x)$$

$$\delta(q_0, y, \#) \rightarrow (q_0, \#^y)$$

$$\delta(q_0, z, \#) \rightarrow (q_0, \#)$$

$$\delta(q_0, x, x) \rightarrow (q_1, x^x)$$

$$\delta(q_0, y, y) \rightarrow (q_0, y^y)$$

$$\delta(q_0, x, y) \rightarrow (q_1, \varepsilon)$$

$$\delta(q_0, y, x) \rightarrow (q_0, \varepsilon)$$

$$\delta(q_0, z, x) \rightarrow (q_0, x)$$

$$\delta(q_0, z, y) \rightarrow (q_0, y)$$

.

.

.

$$\delta(q_1, \varepsilon, x) \rightarrow (q_2, \varepsilon)$$

$$\delta(q_2, \varepsilon, x) \rightarrow (q_2, \varepsilon)$$

$$\delta(q_2, \varepsilon, \#) \rightarrow (q_2, \varepsilon)$$